КАЛЕНДАР

ЗНАМЕННИХ ТА ПАМ’ЯТНИХ ДАТ

ОДЕЩИНИ

на **2010** рік

==========

С І Ч Е Н Ь

==========

1 січня

110 років тому (1900) почав функціонувати готель “Лондонський”, який було збудовано за проектом відомого архітектора **Юрія Мелетійовича Дмитренка**.

8 січня

70 років тому (1940) народився **Анатолій Степанович Глущак**, одеський поет, перекладач, публіцист.

75 років тому народився **Борис Васильович Янчук** (1935-2009), одеський прозаїк.

18 січня

135 років тому (1875) було відкрито Одеський комітет торгівлі та мануфактур замість Міського відділення Комерційної ради.

20 січня

115 років тому (1895) було освячено нову будівлю Одеської бактеріологічної станції, споруджену на кошти міського голови **Григорія Григоровича Маразлі**.

24 січня

80 років тому (1930) народився **Семен Йосипович Аппатов**, історик, політолог, професор Одеського ун-ту.

25 січня

120 років тому (1890) в Одесі був заснований Кримсько-Кавказький гірський клуб (за зразком європейських “альпійських”клубів), метою якого було вивчення природи Криму. 25 січня затверджено Статут клубу.

27 січня

215 років тому (1795) Катерина II видала указ про створення Вознесенської губернії, в якому вперше згадується місто Одеса – “татарами Хаджибей именованный”.

==========

ЛЮТ И Й

==========

5 лютого

105 років тому (1905) в Одесі була заснована виноробна станція – нині Національний науковий центр “Інститут виноградарства та виноробства ім. В.Є. Таїрова”.

14 лютого

150 років від дня народження **Броніслава Фортунатовича Веріго** (1860-1925), фізіолога, професора Новоросійського університету.

170 років тому народився **Федір Никифорович Шведов** (1840-1905), фізик-теоретик, ректор Новоросійського університету (1895-1903).

21 лютого

65 років тому (1945) народився **Геннадій Васильович Гармидер**, художник- графік, ілюстратор. Закінчив Одеське художнє училище.

23 лютого

145 років тому (1865) в Одесі почав працювати “Привоз” – найбільший ринок міста.

85 років від дня народження **Заїри Валентинівни Першиної** (1925-2003), одеського історика, відомого фахівця з історії України.

25 лютого

185 років тому (1825) до Одеси прибув засланий сюди царським урядом **Адам Міцкевич** - польський поет.

27 лютого

135 років від дня народження **Володимира Петровича Філатова** (1875-1956), видатного офтальмолога і хірурга, академіка АН України, АМН СРСР, засновника та першого директора НДІ очних хвороб і тканинної терапії, який носить його ім'я. З 1903 до 1956 р. жив і працював в Одесі.

28 лютого

145 років тому (1865) було засноване Одеське товариство красних мистецтв.

==========

БЕРЕЗЕНЬ

==========

1 березня

145 років (1865) тому відкрилася рисувальна школа Одеського товариства красних мистецтв – нині Одеське художньо-театральне училище ім. М.Б. Грекова.

8 березня

85 років тому (1925) було створене Одеське наукове товариство рентгенологів.

15 березня

165 років тому (1845) в Одесі на Воронцовському маяку був вперше запалений вогонь.

20 березня

115 років від дня народження **Леоніда Йосиповича Утьосова** (1895-1982), відомого артиста естради, народного артиста СРСР, уродженця Одеси.

21 березня

100 років тому (1910) на Одеському іподромі відбулися перші в Росії публічні авіаційні польоти. Льотчик – одесит **Михайло Єфімов**.

25 березня *(7 квітня за н. ст.)*

175 років тому (1835) Новоросійське жіноче благодійне товариство відкрило перший в Одесі сирітський притулок.

110 років тому (1900) в Одесі почалося будівництво лікарні на Слобідці-Романівці.

***

90 років тому (1920) був створений Державний архів Одеської області.

==========

КВІТЕНЬ

==========

1 квітня

190 років тому (1820) почала виходити перша одеська газета (французькою мовою) “Messager de la Russie meridional, ou feulle commerciale publee avec l’autorisation du gouvernent”.

7 квітня

160 років від дня народження **Руфима Гавриловича Судковського** (1850-1885), художника-мариніста, автора полотен про Чорне море.

17 квітня

175 років тому помер скульптор **Іван Петрович Мартос** (1754-1835), автор пам'ятника дюку де Рішельє.

155 років тому граф **Олександр Григорович Строганов** (1795-1891) був призначений Новоросійським і Бессарабським генерал-губернатором.

19 квітня

105 років тому (1905) було закладено нову будівлю для Одеської міської публічної бібліотеки (тепер Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького). Архітектор Ф. П. Нестурх.

23 квітня

215 років тому (1795) почала працювати Одеська митниця. Першим її керівником був **Михайло Михайлович Кир'яков**.

24 квітня

Всесвітній день поріднених міст.

25 квітня

165 років від дня народження **Василя Мойсейовича Петріашвілі** (Петрієва; 1845-1908), вченого, хіміка-органіка, професора Новоросійського університету.

125 років від дня народження **Івана Івановича Пузанова** (1885-1971), вченого-зоолога, зоогеографа, гідробіолога, професора Одеського університету, заслуженого діяча науки Української РСР (1965).

30 квітня

130 років тому (1880) генерал-майор **Карл Германович Кноп** був призначений одеським градоначальником.

==========

ТРАВЕНЬ

==========

5 травня

110 років від дня народження **Юрія Івановича Липи** (1900-1944), письменника, публіциста, громадського і політичного діяча, лікаря.

9 травня

50 років тому (1960) в Одесі у Центральному парку культури та відпочинку ім. Т.Г. Шевченка був відкритий пам'ятник Невідомому матросу. Автор пам'ятника – одеський скульптор **М.І. Нарузецький**.

13 травня

145 років (1865) від дня відкриття Новоросійського університету, заснованого на базі Рішельєвського ліцею (нині Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова).

15 травня *(3 травня, ст. ст.)*

165 років тому народився **Ілля Ілліч Мечников** (1845-1916), видатний біолог, один із основоположників еволюційної ембріології, порівняльної патології, мікробіології та імунології, професор Новоросійського університету (1870-1882), лауреат Нобелівської премії (1908). У 1867-1887 рр. жив і працював в Одесі.

85 років тому (1925) в Одесі було створене Українське бібліографічне товариство. Існувало до 1930 р.

16 травня

70 років (1940) від дня народження **В'ячеслава Михайловича Друзяки**, одеського поета.

150 років від дня народження **Бориса Васильовича Едуардса** (1860-1924), скульптора. Народився в Одесі. Після навчання в Петербурзі і Парижі у 1890 році повернувся до Одеси. Автор пам'ятників Катерині II і лікарю Е.С. Андрєєвському.

20 травня

140 років тому (1870) в Одесі було засноване Слов'янське благодійне товариство ім. Св. Кирила і Мефодія.

23 травня

185 років тому (1825) одеським градоначальником був призначений генерал-майор **Павло Іванович Нейгардт**.

25 травня

150 років тому народився **Євген Миколайович Щепкін** (1860-1920), учений, історик, педагог, професор Новоросійського університету.

26 травня

85 років тому народився **Костянтин Степанович Сергієнко** (1925-2002), поет-гуморист. Народився в Одесі.

27 травня

150 років (1860) тому в Одесі вийшов перший номер журналу російських євреїв “Рассвет”.

29 травня *(16 ст. ст.)*

105 років тому народилась **Ольга Миколаївна Благовидова** (1905-1975), співачка, педагог, професор Одеської консерваторії, народна артистка УРСР.

31 травня

185 років (1825) від дня виходу указу “Об учреждении Одесского уезда”.

==========

ЧЕРВЕНЬ

==========

1 червня

135 років (1875) від дня відкриття бібліотеки Товариства взаємної допомоги прикажчиків-євреїв міста Одеси (фундатор С.Л. Бернфельд).

90 років (1920) від заснування Центральної робітничої бібліотеки (з 1934 р. – обласна бібліотека ім. В.І. Леніна; з 1998 р. – Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Грушевського).

10 червня

120 років тому (1890) в Одесі було відкрито пам'ятник-колону імператору Олександру II. Споруджений на кошти міста. Авторами пам'ятника були інженер **А.А. Швенднер** і архітектор **А.Е. Шейнс**.

12 червня

150 років тому народився **Феофіл Гаврилович Яновський** (1860-1928), медик-пульманолог, фтизіатр, професор Новоросійського університету, академік АН УРСР.

80 років (1930) від заснування Одеського інституту інженерів морського флоту (нині – Одеський державний морський університет).

13 червня

105 років тому (1905) почалося повстання революційних матросів на панцернику "Князь Потемкин Таврический".

28 червня

45 років тому (1965) відкрито Одеський музей морського флоту СРСР (нині – Музей морського флоту України).

29 червня

160 років тому народився **Петро Григорович Мелікішвілі** (Меліков; 1850-1927), хімік-органік, професор Новоросійського університету, член-кореспондент АН СРСР.

80 років (1930) від часу заснування Одеського інженерно-будівельного інституту (нині – Одеська державна академія будівництва і архітектури).

==========

ЛИПЕНЬ

=========

1 липня

90 років тому (1920) в Одесі була створена Українська державна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка, яка 1930 року увійшла до складу Одеської державної публічної бібліотеки (нині – ОННБ ім. М. Горького).

7 липня

130 років тому (1880) на Миколаївському (Приморському) бульварі на зміну газовим ріжкам прийшли електричні “свічки” **Павла Миколайовича Яблочкова**.

130 років (1880) тому в Одесі відкрилася перша ділянка лінії кінно-залізної дороги: від рогу Рішельєвської та Поштової до дачі “Ланжерон”.

9 липня

95 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сиротюка** (1915-1984), літературознавця, прозаїка.

10 липня

120 років тому в Одесі народилася російська поетеса **Віра Михайлівна Інбер** (1890-1972).

12 липня

80 років (1930) від часу заснування Одеського харчового інституту (нині – Одеська державна академія холоду).

20 липня

155 років від дня народження **Антона Самійловича Бориневича** (1855-1946), уродженця Одеси, відомого статистика, демографа.

25 липня

190 років тому (1820) в Одесі на Першому (Старому) міському цвинтарі був споруджений храм Усіх святих.

28 липня

100 років тому (1910) при Одеському аероклубі відкрився авіаційний клас, який поклав початок Одеській повітроплавній школі.

80 років тому (1930) був заснований Одеський електротехнічний інститут зв'язку ім. О.С. Попова (нині – Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова).

==========

СЕРПЕНЬ

==========

9 серпня *(ст. ст.)*

185 років тому (1825) в Одесі був заснований Музей для збереження старожитностей (нині – Одеський археологічний музей).

16 серпня

100 років від дня народження **Олександра Івановича Юрженка** (1910-1999), хіміка, фахівця у галузі колоїдної хімії та хімії полімерів. У 1960-1970 рр. – ректор ОДУ ім. І.І. Мечникова.

18 серпня

165 років від дня народження **Олександра Івановича Кирпичникова** (1845-1903), історика загальної літератури, професора Новоросійського університету, члена-кореспондента Петербурзької АН.

26 серпня

85 років тому (1925) народився **Петро Юхимович Тодоровський**, кінорежисер і кінооператор, заслужений діяч мистецтв України. У 1955-1972 рр. працював на Одеській

кіностудії. Як оператор зняв на Одеській кіностудії стрічку “Весна на Зарічній вулиці”, а як режисер – стрічки : “Вірність”, “Два Федори”, “Міський роман”.

27 серпня

105 років тому народився **Володимир Ієронімович Іванович** (1905-1985), одеський поет-гуморист.

28 серпня

75 років тому (1935) народився **Василь Іванович Вихристенко**, одеський поет, перекладач, публіцист.

29 серпня

75 років тому (1935) народився **Євген Степанович Штенгелов**, одеський письменник, прозаїк і публіцист.

30 серпня

155 років тому (1855) в Одесі почав працювати телеграф.

==========

ВЕРЕСЕНЬ

==========

6 вересня

135 років тому (1875) закладена будівля Одеського військового шпиталю.

7 вересня

135 років тому народився **Сергій Михайлович Щасний** (1875-1943), мікробіолог, епідеміолог, професор Новоросійського університету.

90 років тому (1920) в Одесі відкритий Народний музей.

12 вересня

135 років тому (1875) заснований Чорноморський яхт-клуб.

13 вересня

110 років тому (1900) при Новоросійському університеті відкритий медичний факультет (нині – Одеський державний медичний університет ім. М.І. Пирогова).

19 вересня

70 років (1940) від дня народження **Сергія Андрійовича Андронаті**, українського хіміка-органіка, академіка НАН України, директора Одеського фізико-хімічного інституту, голови Південного наукового центру НАН України. Народився в Одесі.

24 вересня

100 років тому (1910) на вулицях Одеси з'явився перший трамвай.

26 вересня

100 років тому (1910) в Одесі відкриті Вищі жіночі медичні курси.

==========

ЖОВТЕНЬ

==========

7 жовтня *(24 вересня ст. ст.)*

95 років від дня народження **Маргарити Йосипівни Алігер** (1915-1992), російської поетеси. Народилася в Одесі.

9 жовтня

160 років тому (1850) до Одеси вдруге приїхав письменник **Микола Васильович Гоголь**. У місті пробув усю зиму.

22 жовтня

65 років від дня народження **Василя Поліоновича Сагайдака** (1945-2006), одеського поета.

30 жовтня

105 років тому (1905) в Одесі було засноване товариство “Просвіта”. Засновники: педагог **Леонід Анастасійович Смоленський** та бібліограф **Михайло Федорович Комаров**.

31 жовтня

115 років від дня народження **Давида Генріховича Елькіна** (1895-1983), відомого психолога, професора Одеського університету.

==========

ЛИСТОПАД

==========

1 листопада

140 років тому народився одеський архітектор **Адольф Борисович Мінкус** (1870-1948), автор проектів хірургічного павільйону міської клінічної лікарні № 1, трамвайного депо, станції Одеса-Товарна, Слобідка-Романівка, будівлі Азово-Донського банку.

3 листопада *(22 жовтня, ст. ст.)*

115 років від дня народження поета **Едуарда Георгійовича Багрицького** (1895-1934), уродженця Одеси.

7 листопада

85 років тому (1925) відкрилась Одеська держдрама (нині – Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. Василя Василька).

90 років тому (1920) в Одесі було засноване дитяче містечко ім. Комінтерну. В листопаді 1940 року на його місці було створене ремісниче училище.

65 років тому (1945) в Одесі був відкритий тролейбусний рух за маршрутом “Залізничний вокзал – пл. Л. Толстого”.

100 років від дня народження **Миколи Сергійовича Полуектова** (1910-1986), хіміка-аналітика, академіка АН України з 1972 р.

13 листопада *(1 листопада ст. ст.)*

160 років (1850) від часу відкриття в Одесі "Богадельни сердобольных сестер", пізніше – "Одесская Стурдзовская богадельня сердобольных сестер".

14 листопада

215 років тому (1795) першим міським головою був обраний купець **Андрій Желєзцов**.

215 років тому (1795) в Одесі заснований магістрат. Бургомістрами були обрані купці **Іван Тимошенко** і **Федір Флоганті**.

16 листопада *(4 листопада ст. ст.)*

155 років тому (1855) до Одеси приїхав **Дмитро Іванович Менделєєв**, учений-хімік, автор періодичної системи елементів.

19 листопада *(7 листопада ст. ст.)*

170 років тому народився **Олександр Онуфрійович Ковалевський** (1840-1901), зоолог-еволюціоніст, професор Новоросійського ун-ту, академік Петербурзької АН.

25 листопада *(13 листопада ст. ст.)*

215 років тому (1795) в Одесі закладено Преображенський кафедральний собор.

28 листопада

125 років тому народився **Євген Іванович Синельников** (1885-1951), фахівець у галузі фізіології травлення, професор Новоросійського ун-ту.

90 років тому (1920) при одеських інститутах – політехнічному та сільськогосподарському – створюються робітфаки.

==========

ГРУДЕНЬ

==========

1 грудня

115 років (1895) Реформатській церкві в Одесі.

12 грудня

130 років тому (1880) вийшов перший номер газети “Одесский листок”.

14 грудня *(2 грудня ст.* ст.*)*

210 років від дня смерті **Йосипа Михайловича Де-Рібаса** (1749-1800), віце-адмірала, першого організатора забудови Одеси.

15 грудня

170 років тому народився **Василь Карлович Надлер** (1840-1894), історик, декан історико-філологічного факультету Новоросійського ун-ту, дійсний член Одеського товариства історії і старожитностей.

145 років тому (1865) започатковано експлуатацію залізниці Одеса-Балта.

18 грудня

155 років від дня народження **Амвросія Андрійовича Ждахи** (Смаглій; 1855-1927), українського митця-графіка, етнографа. Закінчив Одеську художню школу (1881), працював в Одесі.

24 грудня

105 років тому народився **Костянтин Федорович Данькевич** (1905-1984), український композитор, диригент, професор Одеської консерваторії, народний артист СРСР.

==========

2010 РІК ВИЗНАЧНИЙ ЩЕ І ТАКИМИ

ДАТАМИ

210 років (1800) від часу відкриття Єврейської лікарні в Одесі.

210 років тому (1800) заснована Контора опікунства іноземних поселенців у Новоросійському краї.

210 років (1800) від часу спорудження Карантинного молу.

205 років тому (1805) Одеса стала центром Новоросійського генерал-губернаторства, яке охоплювало усю Степову Україну, Приазов'я, Крим, а з 1828 року – і Бессарабію. Герцог Рішельє був призначений генерал-губернатором, залишаючись одеським градоначальником.

190 років тому (1820) побудована й освячена Михайлівська церква на Молдаванці.

180 років тому (1830) купець першої гільдії М.О. Клочков відкрив на вул. Рішельєвській магазин "Русская книга".

180 років тому (1830) почалося будівництво єврейської синагоги на розі Рішельєвської та Єврейської вулиць.

180 років тому (1830) вийшов перший випуск літературного збірника “Одесский альманах”.

175 років тому (1835) Міське жіноче училище було прийняте під покровительство імператриці.

175 років (1835) від часу відкриття купцем **В.А. Золотовим** книжкової лавки в Одесі.

175 років тому (1835) заснований Одеський статистичний комітет.

175 років тому (1835) лікар **Ераст Степанович Андрєєвський** заснував лікувальний заклад на Куяльнику.

165 років тому (1845) в Одесі засноване Швейцарське благодійне товариство.

150 років тому (1860) до Одеси переїхав відомий український композитор і поет-перекладач **Петро Іванович Ніщинський** (1832-1896).

150 років тому (1860) в Одесі на вул. Троїцькій, неподалік Рішельєвської, була збудована караїмська кенасса.

145 років тому (1865) в Одесі відкритий Херсонський земельний банк.

140 років тому (1870) Херсонську духовну семінарію перейменовано на Одеську.

140 років тому (1870) відкрита регулярна пароплавна лінія з Одеси до Індії та Китаю.

135 років тому (1875) в Одесі закладений Олександрівський парк (нині – Центральний парк культури і відпочинку ім. Т.Г. Шевченка).

125 років тому (1885) одеським градоначальником був призначений

контр-адмірал **Павло Олексійович Зеленой.**

125 років тому (1885) при рисувальній школі Товариства красних мистецтв засноване загальноосвітнє училище.

125 років тому (1885) в Одесі перебував класик румунської літератури **Міхай Емінеску**.

125 років тому (1885) в Одесі видано український літературний збірник “Нива”.

120 років тому (1890) вийшов перший номер наукового збірника “Летопись историко-филологического общества”. Товариство діяло при Новоросійському університеті.

120 років тому (1890) в Одесі засноване Товариство південноросійських художників (проіснувало до 1922 р.).

110 років тому (1900) рисувальна школа й училище об’єднані в художнє училище.

110 років (1900) від часу заснування в Одесі караїмського благодійного товариства.

100 років тому (1910) в Одесі побував великий російський співак **Федір Іванович Шаляпін**.

100 років тому (1910) в Одесі заснована перша в Росії радіологічна лабораторія під керівництвом **Євгена Самійловича Бурксера**.

90 років тому (1920) в Одесі створений краєзнавчий музей. Його очолив **Дмитро Костянтинович Третьяков**. 30 травня 1955 р. музей перейменовано на історико-краєзнавчий.

90 років (1920) від часу заснування Одеського науково-дослідного ін-ту вірусології та епідеміології.

90 років тому (1920) в Одесі створене товариство “Югоклимат”, першим головою його обраний професор **Дмитро Костянтинович Третьяков**.

90 років (1920) Одеському південноукраїнському державному педагогічному університету (до 1994 р. – Одеський державний педагогічний інститут ім. К. Д. Ушинського).

90 років тому (1920) відкрилася “Галерея старовинного живопису” (нині – Одеський музей західного і східного мистецтва).

85 років тому (1925) створена Одеська окружна прокуратура.

85 років тому (1925) в Одесі відкритий Палац культури моряків ім.

М. Горького.

80 років (1930) від часу завершення будівництва Південної обсерваторії в парку ім. Т.Г. Шевченка.

80 років тому (1930) заснований Одеський інститут інженерів морського флоту (нині – Одеський морський університет).

80 років тому (1930) відкритий Одеський технікум харчової промисловості.

75 років тому (1935) в Одесі створений комбінат харчових концентратів.

75 років (1935) від часу заснування Одеської обласної бібліотеки для дітей ім. Н.К. Крупської.

Упорядники: Т.І. Олейникова, Т.М. Іванова.